

Egy kutyával asszisztált könyvtári foglalkozás bemutatása

KACZUR BRIGITTA

óvodapedagógus, gyógypedagógus, Bóbita Óvoda, Törökbálint

Személyiségemből, szakmámból, de leginkább saját tapasztalataimból adódóan mélyen hiszek az állatok különleges motiváló erejében, mely az élet minden területére kihat, mindenhol ténylegesen működik. 2016-ban az ELTE BTK informatikus könyvtáros szak egy végzős hallgatójának felkérésre megterveztem és megvalósítottam egy kutyával asszisztált könyvtári foglalkozást Érden, a Csuka Zoltán Városi Könyvtárban egy óvodai csoport számára. Az eseményen legfőbb segítőt és társam, Tequila nevű, saját 2,5 éves, képzett Golden retriever szuka kutyám volt. Munkám során bemutatásra kerül többek között a bizonyított tény, hogy az ilyen jellegű foglalkozásoknak napjainkban magas szintű létjogosultsága van, a foglalkozás menete, utóélete, a gyerekekre gyakorolt hatása, valamint többek között az állatokkal történő interakciók során létrejövő, korábban már kutatásokkal bizonyított, jótékony hatások sokasága is.

Kulcsszavak: könyvtárak napjainkban, állatasszisztált foglalkozás, interakció, megjelenő pozitív hatások, létjogosultság

*„Harap utca három alatt
megnyílt a kutyatár...”*

(Weöres Sándor: Kutya-tár)

Az állatok jelenlétének az emberre gyakorolt jótékony hatása, valamint kimagasló motiváló ereje az élet minden területén bizonyítható. Érzzi, tudja ezt az állatokkal interakcióba lépő ember, de ma már számos tanulmány is bizonyítja. Az ember és állat közötti különleges kapcsolat számtalan kiaknázatlan területtel rendelkezik. A rohamléptekben fejlődő technikai vívmányok miatt a mai modernkor gyermekei egyre ritkábban kerülnek kapcsolatba a könyvek világával. A könyvtáraknak mindig több és változatosabb módszert kell bevetniük közönségük megtartására, bővítésére. Az állatok motiváló ereje természetesen ezen a területen is számtalan lehetőséget rejt magában. A kutyával asszisztált könyvtári foglalkozások hatalmas segítségünkre lehetnek abban, hogy a gyermekekkel játékos formában megismertessük, megszerettessük a könyvek világát, valamint magát a könyvtár intézményét is.

2016 tavaszán keresett fel Incze Dorotyta, az ELTE BTK informatikus könyvtáros

szak végzős hallgatója, aki akkoriban szakdolgozatát állatok a könyvtárban témakörben írta. Kérdésére – miszerint segítenék-e neki megvalósítani egy kutyával asszisztált könyvtári foglalkozást – a fentebb leírtak miatt természetesen szinte gondolkozás nélkül igent mondtam. A rendezvényre 2016 novemberében került sor Érden, a Csuka Zoltán Városi Könyvtárban, melyen 23 óvodás korú gyermek, kísérőik, könyvtárszakos hallgató segítők, az intézmény dolgozói, Tequila nevű akkor 2,5 éves Golden retriever szuka kutyám és jómagam vettünk részt.

A 45 perces foglalkozást ismerkedéssel, bemutatkozással, a szabályok tisztázásával és egy kis „Kutya-etikett”-tel kezdtük, majd egy rövid feszültségoldó beszélgetés, saját kutyás érintettség, illetve élmények felelevenítése után megismertedtünk a munkakutyák világával. Ezt követte az esemény azon része, amitől a program igazán könyvtári foglalkozássá vált, hiszen a helyszín mellett előtérbe

kerültek a könyvek is. Mivel a résztvevő gyermekek átlagéletkora 4–5 év volt, így olvasni egyikük sem tudott, ezért olyan irodalmakat válogattam össze, amelyekben a szerzők jól látható képeken illusztrálják a kutya szükséges felszereléseit. Ezeket a megfelelő oldalon kinyitva adtam a gyermekek kezébe. Megkértem őket, hogy jól nézzék, majd jegyezzék meg, hogy milyen eszközöket látnak a könyvekben. Felhívtam továbbá a figyelmüket arra is, hogy a kiosztott könyvek mindegyike a kutyákról szól, melyek itt a könyvtárban megtalálhatóak és szüleik segítségével bármikor kikölcsönözhetőek. Az irodalmak begyűjtése után a gyerekek jelentkezés mellett jöhettek ki a következő feladat végrehajtásához. A terem közepén Tequila mellett egy letakart kosárban különböző tárgyakat helyeztem el. Voltak köztük a könyvekben látott kutyafelszerelések és voltak egészen más jellegű, hétköznapi használati eszközök is. A gyerekek feladata a

kosárból egy tárgy kihúzása, megnevezése, beazonosítása, illetve annak eldöntése, hogy a kutya felszereléseinek egyikét választotta-e ki avagy valami teljesen mást. Amennyiben az állathoz tartozó eszközt sikerült kihúzni a kosárból Tequilán be is mutathatták használat közben, tehát a nyakörvet a nyakára, szájkosarat a fejére, pórázt a nyakörvre tehettek, jutalomfalattal megetethették, bundáját kicsit kikefélhették, stb. Ezt a feladatot követte egy a segítőm általi mese felolvasása, miközben a gyerekek színes rajzokat készíthettek Tekiről, a mesebeli ebről vagy saját kutyáikról. Majd szabadon választott, irányított tevékenységek következtek: kutyás puzzle-k kirakása, kutyás memóriakártya, kutyamalom társasjáték, valamint kutyás feladatlapok megoldása. Végezetül búcsúként pacsi-osztás és simogatás volt a gyerekek és Tequila jutalma a sikeres közös munkáért.

1. ábra: Tekivel a könyvtárban

A foglalkozás utóélete pár gondolatban...

Mivel a program legfőbb célja az volt, hogy a gyermekeket az állattal asszisztált foglalkozás segítségével egy kellemes élmény érje a könyvtár intézményében, a pedagógusok figyelmét kimondottan felhívtuk arra, hogy tudatosítsák, erősítsék meg a gyermekeket abban, hogy ez nagyon pozitív élmény egy könyvtárban érte őket. Így másnap az óvodapedagógusok erre a témakörre építették délelőtti foglalkozásukat. Nemcsak az előző nap átélt programról esett szó, hanem a gyerekek már érintettként lelkesen beszéltek a könyvtárról, annak helyszínéről, működéséről, a látottakról és magukról a könyvekről is. A téma még napokkal később is többször előkerült a gyerekek kezdeményezésére. Az óvodapedagógusok elmondása szerint a programon a visszahúzódebb gyermekek is igen motiváltak, lelkesek voltak, míg a magatartásbeli problémákkal küzdő gyermekek egy higgadtabb, a helyzethez illőbb, megfelelőbb viselkedésre voltak ösztönözve. Azt gondolom, hogy ezen reakciók a vártak megfelelően alakultak, hiszen az állatokkal történő interakció bizonyítottan számtalan pozitív fizikai hatással párosul. Babos Edit egy tanulmányában (*Babos, 2013*) leírtak szerint Allen és munkatársai 1996-ban végzett kísérletükkel azt igazolták, hogy anyai stresszmutatói háziállatuk és házastársuk jelenlétében voltak a legkedvezőbbek, vagyis egy állat pusztja jelenléte képes csökkenteni a személy stresszérzését. Emellett többek között bizonyított az is, hogy az állatok simogatása során csökken a vérnyomás, a szívfrekvencia, jelenlétükben normalizálható a légzésszám, valamint csökken a fájdalomérzet is. Babos Edit munkájában (*Babos, 2013*) további olyan kutatásokat mutat be, mint Perelle és Granville 1993-as vizsgálata, ahol többek között igazolják azt is, hogy az állatok jelenlétében az egyének szignifikánsan többször mosolyognak. Az egyén jóléte szempontjából különösen fontos a feltétel nélküli elfogadás, melyet a kutya alapvető készségei miatt tanítás vagy különösebb odafigyelés nélkül is meg tud adni, valamint felismeri az emberi érzelmeket és képes ennek megfelelően viselkedni, együtt érezni. Valamint nem szabad megfeledkeznünk az állatok szorongáscsökkentő hatá-

sáról sem, melyre Illés Anett is kitér 2006-ban megjelent *AI módszer a kutyás terápiában* című munkájában. (Illés, 2006). Mindennek az állattal asszisztált foglalkozásokon igen nagy jelentősége van. A résztvevő pedagógusok egyoldalúan úgy nyilatkoztak, hogy véleményük szerint a program mellett, hogy legfőbb célját teljes mértékben elérte, – vagyis a könyvtár helyszíne és az ott dolgozó könyvtáros munkatársak jelleme pozitív élményként maradt meg a gyermekekben –, sokoldalú fejlesztést valósított meg. Továbbá mindannyian egyetértettek abban, hogy örülnének neki, ha a programnak valamilyen formában lenne folytatása. Szívesen vennének részt óvodásaikkal további könyvtári és/vagy állatasszisztált foglalkozásokon is.

Mindemellett maga a könyvtár igazgatónöve, valamint munkatársai is lelkesen, pozitívan nyilatkoztak a programról. Elmondásuk szerint állatasszisztált foglalkozásra ez ideig nem került sor intézményükben, de örülnének a további együttműködésnek. A foglalkozáson sok fénykép készült, melyek felkerültek a könyvtár honlapjára, így a fotók által többen is tudomást szerezhetnek, valamint betekintést nyerhetnek a könyvtárban tartott állatasszisztált foglalkozásba, mely szintén az intézmény népszerűségét növeli.

Azt gondolom, ha csak a foglalkozáson részt vevő gyermekek egy része legalább még egyszer visszalátogat szüleivel is a könyvek tárházába, már hatalmas sikert értünk el.

Felhasznált irodalom:

Babos Edit (2013): Állatasszisztált terápia, Módszertani előtanulmány óvodáskorú gyerekek kutyával történő fejlesztésére, *Alkalmazott pszichológia*, **13.** 3. sz., 59–81.

URL: http://ap.elte.hu/wp-content/uploads/2015/07/APA_2013_3_BABOS.pdf

Illés Anett (2006): *AI módszer a kutyás terápiában*. kézirat

URL: <http://mek.oszk.hu/03800/03851/03851.pdf>

Képek forrása

Csuka Zoltán Városi Könyvtár, Érd

URL: <http://csukalib.hu/keptar.php?keptar=684>

2. ábra: P. Tequila – Teki

Presentation of a dog-assisted therapeutic work in a library

Based on my personality, occupation, but mostly on my previous experiences I truly believe in extraordinary motivational skills of animals that can be applied in all areas of our life. In 2016 upon request of a graduate student at the informatics-librarian programme at Eötvös Loránd University Faculty of Humanities I planned and implemented a dog-assisted therapeutic work for a group of pre-schoolers in Zoltán Csuka City Library, Érd. The most important helper and partner during the course of the work was my 2.5-year-old, trained female golden retriever, called Tequila. During my work not only the grounds of the high efficiency of the dog-assisted therapy, those of the course and follow-up of the therapeutical work have been established, but also its positive effects on the pre-school students and the beneficial effects of the interactions with animals, already proven by previous researches, have been justified.

Keywords: *libraries at present, animal-assisted work, interactions, positive effects, justification*

Kaczur Brigitta (2017): Egy kutyával asszisztált könyvtári foglalkozás bemutatása. *Gyermeknevelés*, 5. 2. sz., 36–39.